

VE på land: Forslag til lokal kompensation og afkast

Baggrund: Ambitioner og udfordringer

Der er nationale ambitioner om at firedoble produktionen af vedvarende energi (VE) fra solceller og vindmøller på land frem mod 2030, men udbygningen bliver lige nu bremset af lokal modstand og dårlige rammer for VE-kompensation. Regeringen har i oktober 2023 fremlagt forslag til 32 Energiparker, som bl.a. indeholder forslag til kompensation i form af VE-bonusordning og Grøn Pulje.

Hos Landdistrikternes Fællesråd forstår vi behovet for at udbygge VE-kapaciteten på land, men vi må også konstatere at den lokale modstand og forkastede projekter er et resultat af mange forhold, herunder mangelfulde kompensationsordninger, manglende lokalt ejerskab og processer, hvor udviklerne af VE-anlæggene ikke har taget naboer og lokalsamfund med ind i planlægningen og udformningen af energianlæggene. Der er dog gode eksempler på lokal accept, men det skyldes som hovedregel, at udviklerne har bidraget mere til naboer, lokalsamfund og kommune end de gældende ordninger, samt det, forslaget fra regeringen vedrørende energiparker, lægger op til.

Analyser fra Kraka viser, at økonomien i landbaserede VE-anlæg er meget robust. Det skyldes især, at det er billigere for energiselskaber at bygge vindmøller på land end på vand. Der er med andre ord rigelig økonomi i projekterne til, at lokalsamfund og naboer kan få en langt større andel, end hvad tilfældet er i dag. Kun med en fair fordeling mellem gevinster og gener kan VE på land være med til udvikle landdistrikterne frem for at afvikle dem. Kun med en fair fordeling kan vi nå i nærheden af den politiske ambition om at firedoble produktionen af VE på land.

Anbefalinger: Kompensation og medbestemmelse

For at firedoblingen af VE på land kan realiseres kræves det, at naboer, lokalsamfund og kommuner bakker op om VE-anlæg i deres område. Derfor er det en grundforudsætning at naboer, som oplever værditab på deres ejendom, fortsat kan få værditabserstatning, samt at der er en garanti for at nærmeste naboer, op til et år efter energianlægget er opført, kan sælge ejendommen til projektudviklerne til en på forhånd fastsat pris.

Landdistrikternes Fællesråd anser det for en bunden opgave at sikre lokal opbakning og foreslår 7 enkle tiltag, der kan imødekomme dette:

Landdistrikternes Fællesråd
Rådhusgade 100
DK-8300 Odder
Tlf.: 61 313 636

Email: mail@landdistrikterne.dk
www.landdistrikterne.dk

CVR: 20257180

Dato: 03.10.2023

Enhed: Sekretariatet

Sagsbehandler: PHA

Version: Godkendt

1) 15 pct. af produktionsværdien bliver lokalt

Landdistrikternes Fællesråd mener, at bedre kompensation til naboer, lokalsamfund og kommune er en hjørnesten ift. at sikre lokal opbakning til nye VE-anlæg. Derfor foreslår vi, at 15 pct. af produktionsværdien forbliver lokalt og fordeles mellem naboer, lokalsamfund og kommunen. Ved at sikre en fast procentdel af afkastet går til lokale aktører sikres forudsigelighed for energiselskaberne. Hvis den samlede produktionsværdi er lavere på visse typer VE-anlæg (fx solceller), så anlæggenes rentabilitet ikke muliggør 15 pct., eller hvis der nogle år bliver meget lav elpris, så vil det lokale afkast kunne komme under 15 pct. for at skabe balance i anlæggenes driftsøkonomi. I beregningen af kompensationen kan der også indgå værdien af særlig billig el, billig varme eller lignende til naboer.

2) Årlig økonomisk kompensation til naboer

Udgangspunktet for fordelingen af de 15 pct. er kompensation til naboer. Her skal den nuværende *VE-bonusordningen* udvides markant, så naboer mindst kompenseres dobbelt så meget som i dag. En anden mulighed er at følge Krakas model¹, hvor naboer til Danmarks nuværende største vindmølle anlæg i så fald ville modtage over 45.000 kr. skattefrit hvert år. Kompensationen skal betales til alle naboer indenfor 10 møllehøjders afstand og indenfor 300 meters afstand af solcelleanlægget.

3) Årligt afkast til lokalsamfund og kommuner

Den resterende del af de 15 pct., som ikke udbetales til naboerne, fordeles mellem kommunen og lokalsamfund. Konkret foreslår Landdistrikternes Fællesråd, at halvdelen reserveres til kommunen til brug for drift eller anlæg uden modregning i bloktilskuddet, mens den anden halvdel målrettes en lokal fond/pulje, som tilknyttes lokalrådene i det eller de nærmeste berørte lokalsamfund. Denne ordning sikrer et årligt afkast til kommune og lokalsamfund og afløser *Grøn Pulje*, der blot giver et engangsbeløb til kommuner, der opstiller VE-anlæg.

4) Lokal medbestemmelse

Fællesrådet foreslår, at regeringen opstiller krav om, at de nærmeste naboer og lokalrådene i den eller de mest berørte lokalsamfund bliver en aktiv part i processen og indgår i et tæt samarbejde med kommunen og udvikler(e) om planlægning af energianlægget. De nærmeste naboer skal inddrages direkte, og derudover bør lokalrådene være en direkte indgang for lokalbefolkningen med henblik på at opnå indflydelse på projektet. Der er også eksempler på lokale afstemninger om opbakningen til projektet.

---

¹ Kraka foreslår en kompensation til hver nabo af vindmølle anlæg på 300 kr. pr. MW (Kraka Advisory, 2023: *10 GIGA PÅ TAVLEN*)

5) Lokalt medejerskab

Det er vigtigt at lokalområdet borgere tilbydes lokalt ejerskab. Helt konkret bør naboer og lokalbefolkningen sikres mulighed for at købe anparter/andele i de nye VE-anlæg. Det lokale ejerskab er gennem tiden vægtet meget højt hos lokalbefolkningen og har været en helt central brik ift. at sikre lokal opbakning. Det lokale ejerskab kan også sikres via energifællesskaber og borgerenergifællesskaber som medejere eller ejere af energianlæggene.

6) Omplacering af boliger i det åbne land

En vigtig årsag til lokal modstand skyldes, at borgerne ikke ønsker, at deres lokalsamfund skal skrumpes som følge af placering af nye VE-anlæg. Det er afgørende, at boliger, der opkøbes, nedlægges eller nedrives (som følge af vindmøller, solceller, transformerstationer, højspændingsledninger, PTX-anlæg), kan danne grundlag for, at der kan udstedes en byggeret til en ny bolig et andet sted i det åbne land i landzone. Byggeretten kan placeres rundt i hele kommunen, men med en fortrinsstilling til placering i nærheden af det lokalsamfund hvor VE-anlægget opføres. De omplacerede byggeretter administreres af den lokale kommune.

7) Jordreform, der bygger på multifunktionel jordfordeling

Rent areal-planlægningsmæssig burde man starte med at lave en overordnet jordreform, som bygger på multifunktionel jordfordeling, hvor areal-ønsker samtænkes, og hvor arealerne indfrier flere ønsker og formål på én gang. Derved kan nogle arealer både tjene formål som placering af energianlæg og samtidig have f.eks. miljø- og klimaformål på en måde, hvor energianlæggene generer naboer og lokalbefolkning mindst muligt. Kommunerne kunne også sikres ret til at stille flere konkrete kriterier for planlægningen af nye energianlæg, f.eks. angående lokalt afkast og bredt lokalt ejerskab, men det har der ikke været landspolitisk flertal for. Derfor har vi forslag, der kan udmøntes i nationale ordninger.